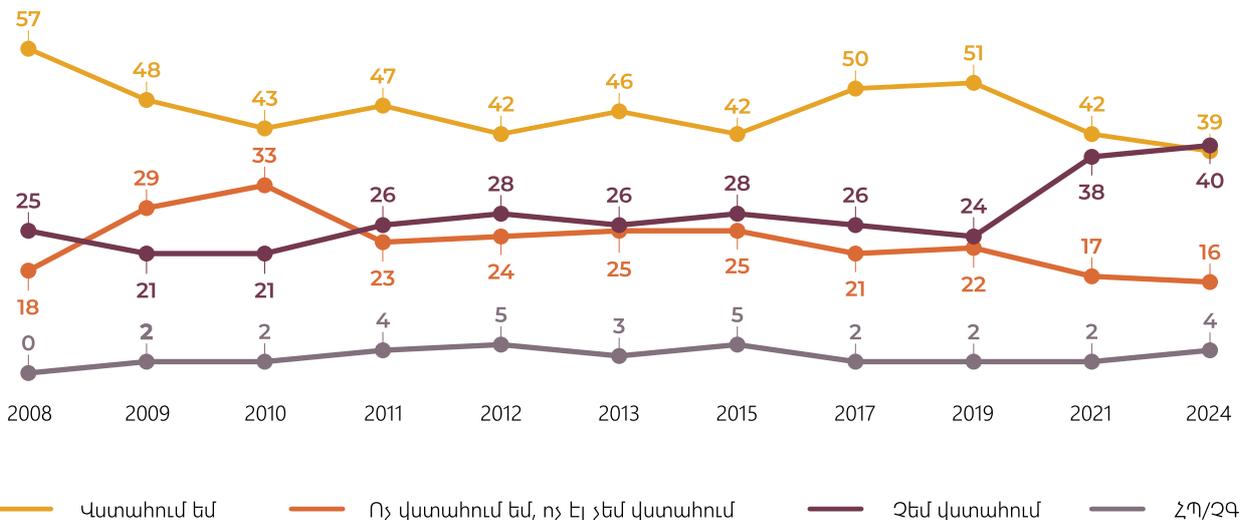

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

ՅՈՐ ԲՈՂԵ՝ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանյան ինստիտուտների գործունեությունը գնահատելու համար [կովկասյան քարտեզը](#) (ԿԲ) համազգային ներկայացուցչական հետազոտությունը խիստ օգտակար տվյալներ է պարունակում: Հանրային վստահությունը չափելու համար՝ հարցվողներին առաջարկվում է 5-բալանոց սանդղակ: Ըստ այդմ, կրթական համակարգին չվստահող հարցվողները 2024 թ. տվյալներով կազմում են **40%**, ընդ որում՝ անվստահության այս չափումը 2019 թ.-ից ի վեր աճի միտում է գրանցել:

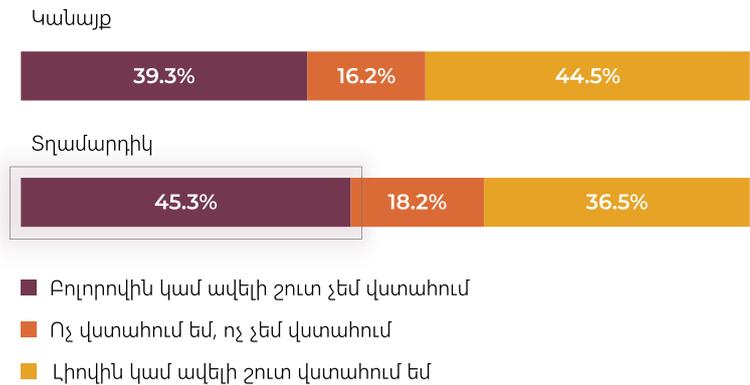
Վստահությունը կրթական համակարգի նկատմամբ (%)

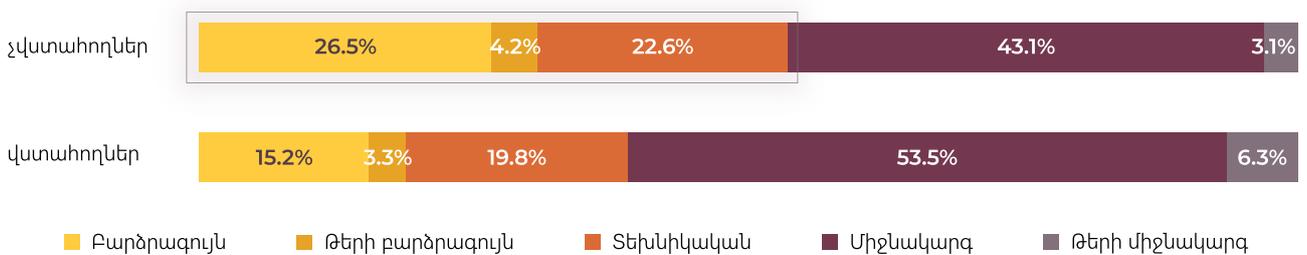
Մենք որոշեցինք փոքր-ինչ ավելի «մոտիկից» զննել, թե «**ովքեր» են կրթական համակարգին չվստահողները** և ինչ սոցիալ-տնտեսական և ժողովրդագրական խմբերում են նրանք հիմնականում հանդիպում:

Ի՞նչ պարզեցինք.

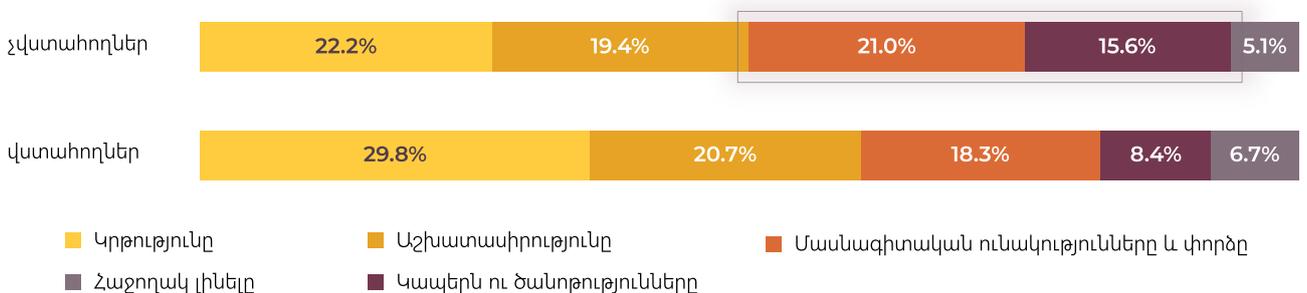
Չվստահող անձինք նկատելիորեն առավել կենտրոնացված են **տղամարդկանց** շրջանում. կրթական համակարգին չի վստահում տղամարդկանց 45.3%-ը, կանանց՝ գրեթե 39.3%-ը:

Հետաքրքրական է նաև, որ կրթական համակարգին չվստահողների մեջ **բարձրագույն, թերի բարձրագույն և տեխնիկական կրթություն** ունեցողների համամասնությունն ավելի մեծ է, քան վստահող քաղաքացիների շրջանում:

Էլ ավելի հետաքրքրական է, որ այն հարցին, թե որ գործոնն է ամենակարևորը Հայաստանում լավ աշխատանք գտնելու համար, կրթական համակարգին չվստահողները, ի տարբերություն վստահողների, ավելի քիչ են նշում կրթությունը, աշխատասիրությունը և հաջողակ լինելը: Փոխարենը՝ նրանց համար առավել կարևոր են **մասնագիտական ունակությունները և փորձը և կապերն ու ծանոթությունները**:

Ի՞նչ է ստացվում.

Վերոբերյալ տվյալները դիտարկելիս կարելի է եզրակացնել, որ մասնագիտական կրթության ոլորտի բարեփոխումներում նպատակահարմար կլինի հաշվի առնել **կրթություն-աշխատաշուկա կապի կարևորությունը**: Ըստ տվյալների՝ աշխատաշուկային առնչվող մարդկանց

համար կրթությունն իր նշանակությամբ գիջում է մասնագիտական կարողություններին, անձնական կապերին ու ծանոթություններին:

Աշխատանք գտնելու հարցում կրթությունը առավել քիչ կարևորողները և մասնագիտական կարողություններն ու կապերը առավել շատ կարևորողները հիմնականում կրթության ոլորտին չվստահող և, համեմատության մեջ, բարձրագույն և տեխնիկական կրթություն ունեցող տղամարդիկ են:

Տվյալահեն հուշումներ.

ԿԳՄՍ և ԱՍՇ նախարարություններին, կրթության ոլորտի պետական կառույցներին

Ոլորտի նկատմամբ վստահությունը կարող է բարելավվել, եթե պետությունն էլ ավելի հրապարակայնորեն ու ակտիվորեն խոսի և գործի կրթություն-աշխատաշուկա կապի ամրապնդման ուղղությամբ: Մարդիկ չեն վստահում համակարգերին, երբ դրանց գործունեությունը երբեմն «կամայական» է թվում կամ երբ այդ գործունեությունից ենթադրվող փոփոխությունները շատ ժամանակ են պահանջում իրականություն դառնալու համար: Այս առումով, պետական կառույցների աշխատանքը կարող է շահել, եթե այն դառնա էլ ավելի «ընթեռնելի», կանխատեսելի և հաշվետու:

Ուսուցանողներին և կրթության ուղղությամբ աշխատող մասնագիտական համայնքին

Ուսուցանողները կրթության «առաջնագծում» են. անհատների համար հաճախ համակարգն այն է, ինչ նրանք տեսնում են ուսանողի պրակտիկաներում: Ուսուցանողները կրթություն → գիտելիք → հմտություն → աշխատանք շղթան կարող են ամեն օր տեսանելի և ստուգելի դարձնել: Երբ սովորողները կապ տեսնեն այսօրվա սովորածի և իրենց վաղվա կարողությունների միջև, գուցե նրանք ավելի քիչ կարևորեն այն, թե ինչ է պետք հիշել և կենտրոնան նրա վրա, թե ինչ է պետք անել սովորածի հետ: Կրթական համակարգի նկատմամբ վստահությունը կարող է վերականգնվել, եթե դրա հստակությունն ու գործնականությունը կասկածելի չլինեն:

Գործատուներին և աշխատաշուկայի գործողներին

Կրթության նկատմամբ վստահությունը, վերջին հաշվով, փորձարկվում է աշխատանքի ընդունման ժամանակ: Գործատուները ձևավորում են ընկալումներ, երբ խրախուսում են մարդկանց սիմվոլիկ և սոցիալական կապիտալը, այլ ոչ՝ նրանց կրթությունը: Կրթությունը որպես արժանիք դարձնելու համար այն պիտի տեսանելի և հաղորդակցելի լինի, ուստի՝ կարելի է հնարավորության սահմաններում շեշտադրումն անել կարողությունների ու գիտելիքի վրա, թափանցիկ լինել ընտրության պրակտիկաներում և հետադարձ կապի օղակներ ստեղծել ուսուցանողների համար: Երբ գործատուները վավերացնեն կրթության դերը՝ տալով իրական աշխատանքային հնարավորություններ, կրթությունը գուցե դադարի խորհրդանշական թվալուց և սկսի գործիքային դառնալ:

Հրապարակումը հեղինակել է Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոն-Հայաստան հիմնադրամը՝ «Հայաստանի զարկերակը. միախուլեցնելով տվյալները արվեստին» ծրագրի շրջանակներում, «Գալուստ Կիլպէնկեան» հիմնարկության ֆինանսական աջակցությամբ: Հիմնարկության կողմից աջակցությունը չի ենթադրում հավանություն այս հրապարակման մեջ արտահայտված կամ օգտագործված որևէ կոնկրետ կարծիքի, տեսակետի կամ մոտեցման նկատմամբ: Հրապարակումը հիմնված է կշռված առաջնային տվյալների վրա, որոնք հավաքագրվել են Կովկասյան բարոմետր ազգային ներկայացուցչական հարցման շրջանակներում: